

Uwagi ogólne

1. System edukacji funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji:

- w roku szkolnym 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe i 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa;
- w roku szkolnym 2002/03 zaczął funkcjonować system szkół ponadgimnazjalnych, tj. obejmujący: 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące, 3-letnie licea profilowane i 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; ponadto do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

2. W związku ze stopniowym wprowadzaniem reformy ustroju szkolnego, obok **szkół ponadgimnazjalnych** (dla absolwentów gimnazjum), działały jeszcze – do czasu zakończenia cyklu kształcenia – **szkoły ponadpodstawowe** (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) oraz ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych, tj. 4-letnie licea ogólnokształcące i 4–5-letnie średnie zawodowe (obejmujące technika oraz licea zawodowe i techniczne); część szkół ponadpodstawowych została przekształcona w szkoły ponadgimnazjalne.

3. Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.

4. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

5. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

General notes

1. The educational system functions according to the Education System Act dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Higher Education Act dated 27 VII 2005 (Journal of Laws. No. 164, item 1365) with later amendments.

As a result of introduction of new education system:

- in 1999/2000 school year instead of 8-year primary schools, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools were established, education in which was compulsory;
- in 2002/03 school year, a system of upper secondary schools, i.e. including: 2–3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools, 3-year specialized secondary schools, and 4-year technical secondary schools, as well as since 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools) and 3-year special job-training schools; moreover, upper secondary schools include also art schools leading to professional certification.

2. In relation to gradual introduction of school system's reform, besides **upper secondary schools** (for graduates of lower secondary schools), there were operated – by the time of finishing the educational cycle – **upper secondary (post-primary) schools** (for graduates of 8-year primary school) and their sections, which are in the structure of upper secondary schools i.e. 4-year general secondary schools and 4–5-year secondary vocational schools (including technical secondary schools as well as vocational and general technical secondary schools); a part of upper secondary (post-primary) schools was transformed into upper secondary schools.

3. Since 1 IX 2004 an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age of 6 in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools); until the 2003/04 school year children had a right to receive 1 year pre-primary education.

4. Data, presented in the chapter are, among others, related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.

5. Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and natural persons.

6. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne (do roku szkolnego 2004/05 określane jako szkoły państwowe i niepaństwowe). Uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe** (łącznie ze specjalnymi), w tym:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) „małe szkoły” (bez szkół specjalnych), organizowane od roku szkolnego 2001/02, prowadzące klasy I–III dla uczniów, którzy mają utrudniony dostęp do szkół (głównie ze względu na znaczną odległość od miejsca zamieszkania),
 - d) szkoły artystyczne (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej.
- 2) **gimnazja** (łącznie ze specjalnymi), w tym:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły przysposabiające do pracy na podstawie programowej VI klasy szkoły podstawowej (od roku szkolnego 2003/04 szkoły z oddziałami przysposabiającymi do pracy);
- 3) **szkoły ponadpodstawowe** (łącznie ze specjalnymi), obejmujące:
 - a) szkoły zasadnicze (zawodowe) [do roku szkolnego 2004/05],
 - b) szkoły średnie:
 - licea ogólnokształcące (do roku szkolnego 2004/05),
 - zawodowe: licea i technika, licea zawodowe oraz – bez szkół specjalnych – licea techniczne (do roku szkolnego 2005/06);
- 4) **szkoły ponadgimnazjalne** (łącznie ze specjalnymi), obejmujące:
 - a) zasadnicze szkoły zawodowe,
 - b) licea ogólnokształcące,
 - c) uzupełniające licea ogólnokształcące – od roku szkolnego 2004/05,
 - d) licea profilowane,

6. *Schools (with the exceptions of higher education institutions) and establishments may be public non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the programme minimum as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can only administer public schools. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of a public school only.*

Tertiary education can be public and non-public (until 2004/05 school year referred to as state and non-state). Non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Ministry of Science and Higher Education.

7. Schools for children and youth include:

- 1) **primary schools** (including special schools), of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) “small schools” (excluding special schools) organized since 2001/02 school year, comprising grades I–III for children who have limited access (primarily due to distance from place of residence),
 - d) art schools (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme.
- 2) **lower secondary schools** (including special schools), of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) job-training schools on the basis of 6th grade of primary school (until 2003/04 school year schools with job-training sections);
- 3) **upper secondary (post-primary) schools** (including special schools), include:
 - a) basic vocational schools (until 2004/05 school year),
 - b) secondary schools:
 - general secondary schools (until 2004/05 school year),
 - vocational schools: specialized secondary and technical schools, vocational secondary schools as well as – excluding special schools – general-technical secondary schools (until 2005/06 school year);
- 4) **upper secondary schools** (including special schools) include:
 - a) basic vocational schools,
 - b) general secondary schools,
 - c) supplementary general schools – since 2004/05 school year,
 - d) specialized secondary schools,

- e) technika,
- f) technika uzupełniająca – od roku szkolnego 2004/05,
- g) szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (do roku szkolnego 2002/03 zaliczone do ponadpodstawowych szkół średnich zawodowych) dotyczą ogólnokształcących szkół artystycznych, które prezentuje się od roku szkolnego 2007/08 z wyłączeniem szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne,
- h) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

8. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie (w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata; bez szkół specjalnych) prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

9. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych; do roku szkolnego 2005/06 dane dotyczyły studiów dziennych, wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, wydziałami i ośrodkami zamiejscowymi oraz punktami konsultacyjnymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

Wyższe szkoły zawodowe zostały utworzone na podstawie ustawy z dnia 26 VI 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. Nr 96, poz. 590 z późn. zm.).

10. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) szkoły ponadpodstawowe:
 - a) zasadnicze (zawodowe) dla dorosłych,
 - b) średnie:
 - licea ogólnokształcące dla dorosłych,
 - zawodowe dla dorosłych: licea i technika, licea zawodowe oraz do roku szkolnego 2000/01 – średnie studium zawodowe;

- e) *technical secondary schools,*
- f) *supplementary technical schools – since 2004/05 schools year,*
- g) *art schools leading to professional certification (until 2002/03 school year rate to vocational secondary (post-primary) schools) refers exclusively to general art schools which presented since 2007/08 school year excluding art schools providing art education only,*
- h) *special job-training schools.*

8. Post-secondary schools – educating in day, evening or weekend form as well as since 2008/09 school year also full-time and distance form – include:

- 1) *post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;*
- 2) *foreign language teacher training colleges as well as teacher training colleges (in which graduates do not receive title of licentiate; excluding special schools) conducted by education departments of voivodship marshals' offices;*
- 3) *colleges of social work (3-year) – since 2005/06 school year.*

9. Tertiary education (university level) includes full-time (intramural) and part-time (extramural) programmes; until 2005/06 schools year included day, evening, weekend and extramural studies.

Data regarding tertiary education:

- 1) *include foreign language teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate;*
- 2) *include foreigners studying in Poland;*
- 3) *do not include Poles studying abroad.*

The data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including branch sections, faculties and centres operating in a place different than the place of their seat and consultative points. Data do not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

Tertiary vocational education operates on the basis of the Law on tertiary vocational education, dated 26 VI 1997 (Journal of Laws No. 96, item 590 with later amendments).

10. Schools for adults educating in weekend form as well as since 2008/09 school year also full-time and distance form – include:

- 1) *primary schools for adults;*
- 2) *lower secondary schools for adults;*
- 3) *upper secondary (post-primary) schools:*
 - a) *basic vocational schools for adults,*
 - b) *secondary schools:*
 - *general secondary schools for adults,*
 - *vocational secondary schools for adults: specialized secondary and technical schools, vocational secondary schools as well as until 2000/01 school year – secondary vocational extramural studies;*

4) szkoły ponadgimnazjalne:

- a) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych,
- b) licea ogólnokształcące dla dorosłych,
- c) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych,
- d) licea profilowane dla dorosłych,
- e) technika dla dorosłych,
- f) technika uzupełniająca dla dorosłych.

11. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych lub zakładach opieki zdrowotnej (włącznie z zakładami leczenia uzdrowiskowego).

12. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

13. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

14. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielania specjalnej pomocy.

15. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązków szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

17. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

4) *upper secondary schools:*

- a) *basic vocational schools for adults,*
- b) *general secondary schools for adults,*
- c) *supplementary general schools for adults,*
- d) *specialized secondary schools for adults,*
- e) *technical secondary schools for adults,*
- f) *supplementary technical schools for adults.*

11. Special schools are organized for handicapped children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special departments or integration, mainstream, therapeutic and compensatory sections are established) as well as in special educational centres or health care institutions (including health resorts).

12. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and older who, for reasons of their disability, are not able to attend regular schools or nursery schools.

13. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

14. Youth sociotherapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

15. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a mental retardation-profound to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

16. Data regarding academic teachers concern the positions: professor, assistant professor, tutor and assistant as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

17. Pre-primary education establishments are designated for children 3 of age until beginning education in primary school, securing children the care and aimed at preparation to education in school.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- od roku szkolnego 2008/09 również – punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. (Dz. U. Nr 7, poz. 38).

18. Pomieszczenia szkolne nie obejmują pomieszczeń w szkołach specjalnych.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza szkołami wyższymi) podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku szkolnego, a w roku 2000/01 – z roku kalendarzowego.

20. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych, wyższych oraz w szkołach dla dorosłych. Od roku 2005/06 na studiach wyższych ujmowani są w systemie niestacjonarnym.

21. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

22. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

U w a g a. **Prezentowane informacje**, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) **opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.**

Preprimary education establishments include:

- *nursery schools,*
- *pre-primary sections in primary schools,*
- *until 2008/09 school year also – pre-primary points and pre-primary education groups according to a decree of the Minister of National Education dated 10 I 2008 (Journal of Laws No. 7, item 38).*

18. *Classrooms do not include classrooms in special schools.*

19. *Data regarding:*

- 1) *pre-primary education as well as schools (excluding higher education institutions), concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;*
- 2) *tertiary education are presented as of 30 XI; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown from the actual school year, until 2000/01 school year graduates were shown according to the calendar year.*

20. *Extramural graduates occur only in post-secondary schools, tertiary education as well as schools for adults. Since 2005/06 school year on tertiary education are included in part-time programmes.*

21. *A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an inter-school facility serving as a boarding school.*

22. *Extracurricular education offered young people favorable conditions to develop interests and aptitudes, and provided recreations and rest during timetable free time.*

Extracurricular education establishments include: youth's palaces, youth cultural establishments, extracurricular work's centres, interschool sports centres and other public and non-public establishments.

Note. Information presented, excluding data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since the 2006/07 school year) is completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.